

MEĐUNARODNI DAN ODGOJA BEZ BATINA

Međunarodni dan odgoja bez batina obilježavamo 30. travnja, a pokrenula ga je organizacija EPOCH-USA (End Physical Punishment of Children – Zaustavimo tjelesno kažnjavanje djece) 1998. godine. U Republici Hrvatskoj je od 1999. godine zakonom zabranjeno tjelesno kažnjavanje djece.

Svakom djetetu su potrebni *poštovanje, fizička dobrobit, pohvala, pažnja, povjerenje, ljubav*. Nježno roditeljstvo zahtjeva vještine, znanja i stav da djecu ne treba tući nego ih tretirati s poštovanjem, ljubavlju i osjećajima da su vrijedni. Ponekad roditelji ne žele povrijediti djecu, ali se nađu u situacijama kada su njihove želje za kontroliranjem jače od želja da ne povrijede. Koriste udaranje djece kao način da pokažu svoju ljutnju i neodobravanje djetetovog ponašanja.

Tjelesno kažnjavanje ne govori djeci ništa o tome kako se trebaju ponašati. Upravo suprotno, tjelesnim kažnjavanjem se djeca uče lošem ponašanju. Djeca na taj način uče da njihovi roditelji, koje oni vole i poštuju i vide kao glavni model ponašanja, smatraju da je prihvatljivo pribjegavati nasilju kako bi se riješili problemi ili sukobi. Tjelesno kažnjavanje i drugi ponižavajući oblici kažnjavanja nisu zamjena za pozitivne načine discipliniranja, čiji cilj nije razmaziti djecu, već ih potaknuti na razmišljanje o drugima i o posljedicama svojega ponašanja.

Niz istraživanja iz područja pedijatrije i psihologije znanstveno je dokazalo da su posljedice tjelesnog kažnjavanja višestruke i mnogobrojne. Tjelesno kažnjavanje nije dugotrajno rješenje, ne mijenja ponašanje, potiče agresivnost i ne samo da može dovesti do tjelesnih ozljeda poput ogrebotina, hematoma, oštećenja živaca i loma, već i do **teških i trajnih psihičkih posljedica.**

Tjelesnim kažnjavanjem dijete postaje nesigurno, gubi samopouzdanje, stvara lošu sliku o sebi, gubi povjerenje u svijet oko sebe i samo postaje nasilno. Fizička kazna je vrlo stresna za dijete, a taj stres može trajati godinama. Fizičko kažnjavanje ponižava dijete, stvara osjećaj straha, ugroženosti i povrede dostojanstva. Dijete gubi interes za učenje, druženje i igru te vjeru u svoje sposobnosti.

Iako svaki udarac nije fizičko zlostavljanje, važno je imati na umu da batine ne uče djecu što je dobro. One uče djecu kako da budu nasilna i bez kontrole. Uzrokuju bol, ljutnju pa čak i ozljeđivanje. **Djeca uče dobro od lošeg oponašajući svoje roditelje**- ako ih udare djeca će smatrati da je u redu da i oni udare nekoga.

Mnogi roditelji misle da su batine čin pokazivanja ljubavi, jer smatraju da to rade za dobro svoje djece. Takvi roditelji govore djeci kako ih vole istovremeno dok ih tuku. “Da te ne volim ne bih ti to radio. Mene boli više nego tebe. Jednog dana ćeš mi biti zahvalan za to. To je za tvoje dobro”. Tako djeca uče da su ljudi koji ih vole također i ljudi koji ih povređuju.

Zlostavljano dijete se također identificira s roditeljem te uči i razvija stav da je fizičko kažnjavanje normalna tehnika discipliniranja, što u odrasloj dobi može voditi u zlostavljачko roditeljstvo. Uobičajeni rezultat je da mnoge žene izabiru muževe i partnere koji im pokazuju ljubav na isti način na koji je to činio njihov roditelj u djetinjstvu.

Važno je znati da se batinama djecu ne uči samokontroli. Batine možda zaustavljaju neprikladno ponašanje u tom trenutku, ali dugoročni odgojni cilj učenja djece adekvatnom ponašanju batinama se ne postiže.

Odgoj bez batina

Postoje mnoge tehnike i načini koji se mogu upotrijebiti u odgoju kako bi djeca naučila razlikovati ispravno od pogrešnog i donositi pametne i mudre odluke. Najmoćniji, najsnažniji način kojim se uči djecu da se primjereno ponašaju su **nagrade**. Važno je napomenuti da nagrada ne mora biti samo materijalna, poput igračke ili čokoladice. Nagrada može biti pohvala, pažnja koju pridajemo djetetu, zagrljaj ili poljubac, odlazak s djetetom u park, što je važno za jačanje djetetovog samopouzdanja i razvoja dobre slike o sebi. Ako u nekim situacijama za poticanje nekih poželjnih ponašanja koristite materijalne nagrade, vodite računa o tome da to trebaju biti neke stvari koje vaše dijete voli ili u kojima inače uživa. Eventualne problematične situacije možete spriječiti tako da s djetetom **unaprijed dogovorite pravila ponašanja** i izbjegnute sukob (npr. Popodne ćemo ići u dućan i moći ćeš izabrati jednu čokoladicu.). Pravila koja postavljate djetetu trebaju biti razumljiva i **usmjerena na pozitivan ishod** (npr. umjesto da kažete “Nećeš gledati crtić ako ne pospremiš igračke.” pokušajte reći “Možeš gledati crtić nakon što pospremiš igračke.”).

Najveća nagrada djetetu je **pohvala**. Važno je upotrebljavati pohvale za njih kao osobe i pohvale za ono što rade. Nježan **zagrljaj**, lagano lupkanje po leđima uz nježno ljuljanje su pozitivni nježni dodiri. Upotrebljavanje nježnih dodira zajedno s pohvalom čini snažnu kombinaciju.

Postavljanje granica je zahtjevno, stoga treba i dobro birati „bitke“ koje su nam važne. Odgoj ne bi treba biti usmjeren na konflikte i igru moći između roditelja i djeteta. Djetetu je potrebno dati priliku da svoje ponašanje promijeni kako bi zadovoljilo svoje potrebe. U zamjenu za to sigurno ćete dobiti ljubav i poštovanje te ćete biti puno zadovoljniji svojom roditeljskom ulogom.

Pripremila:

Marija Lisica, psihologinja